

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ
КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пкит 10-20
факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Момот Еліна Юріївна

Науковий керівник:

Викл. Самаркіна Альона Олександрівна.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ-2023

Зміст

ВСТУП	3
1.1 Синтаксис складного речення в українській та китайській мовах.....	6
1.2. Структурні відмінності складного речення від простого в скм.....	8
1.3 . Службові слова, як основний тип зв'язку в складному реченні в китайській мові	11
Висновки до Розділу I	15
РОЗДІЛ II СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ В СКМ	16
2.1. Структура складносурядного речення в скм	16
2.2 Структура та семантика складнопідрядних речень.....	18
2.3 Особливості структури рамкових конструкцій у складному реченні в сучасній китайській мові.....	21
Висновки до Розділу II	23
ВИСНОВКИ	24
论文摘要	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26

ВСТУП

Курсова робота присвячена дослідженню синтаксису складного речення в сучасній китайській мові, визначення структури складного речення та класифікація типів складного речення. Наступним етапом поглибленого вивчення китайської мови є оволодіння навичкою побудови складних речень та розуміння способів функціонування рамкових конструкцій.

В цій роботі увага приділяється вивченню складних речень зі сполучниковим зв'язком в сучасній китайській мові, а саме складносурядні та складнопідрядні, їх структури та принципи побудови. Класифіковані складносурядні речення з єднальним, протиставним, розділовим та співставним зв'язком. А також складнопідрядні речення із підрядним мети, причини, умови, припущення та порвняння. Розглядаються службові слова, їх роль та функції в побудові складних речень. В роботі характеризовані типи речень за наявними у них службовими словам, які утворюють передають певні семантичні ідеї через повне речення с завершеною думкою. Питанням цієї теми займалися такі науковці як: Ван Лі 王力, Чжао Юаньжень 赵元任, Люй Шуйсянь 吕叔湘, Ли Цзисі 黎锦熙

Кореневій тип мови вимагає розуміння синтаксису китайського речення та принципів, за яким воно будується. Повно значні морфемі в китайській мові пов'язуються між собою за допомогою сталого порядку слів, інтонації та службових слів. Проста структура розповідного речення з прямим порядком слів в китайській мові: SVO. За такою структурою будуються усі речення. Частина складного речення пов'язуються за допомогою повнозначних морфем, які між частинами складного речення виконують свої граматичні функції, такі слова називаються службові. До складу службових слів, що можуть поєднувати частини речення входять власне сполучники, сполучникові частки та прислівники. Прислівники мають не до кінця визначену функцію в китайській мові, через що викликає суперечки у лінгвістів, Через те що вони можуть функціонувати, як повнозначні частини мови так і як службові слова, у функції поєднання частин складного речення, а також в рамках

сполучниковій рамковій конструкції. Розрізнення сполучника між прислівником у функції сполучника полягає в тому що сполучник ставиться між частинами складного речення, а прислівник між підметом та присудком.

Актуальність теми роботи полягає в спрямованості лінгвістичних студій на дослідження особливостей структури складного речення. Актуальність теми підсилюється потребою розширення теоретико-практичних навчальних матеріалів. Також це зумовлюється необхідністю збільшення навчальної бази в українському китаєзнавстві.

Метою роботи є встановлення особливостей структури складного речення в сучасній китайській мові.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати літературу та сформулювати теоретичні засади структури складного речення в китайській мові;
- уточнити синтаксичні особливості складного речення в сучасній китайській мові;
- класифікувати типи складних речень в китайській мові;
- визначити основні типи зв'язку в складного речення в сучасній китайській мові;

Об'єктом дослідження є складне речення в сучасній китайській мові

Предметом дослідження виступає особливості структури складного речення в сучасній китайській мові

Матеріал дослідження послужили фрагменти відео: “Моє життя як робітниця в Китаї”,

“Напівкитайський підліток розповідає про своє дитинство в сільському Китаї”

“Скарги китайських дівчат на китайських хлопців”

Практичне значення роботи полягає в можливості застосування у викладанні таких дисциплін як «Практична граматики китайської мови», «Китайська мова», «Теорія і практика перекладу».

Апробація результатів дослідження. Основні положення курсової роботи виставлені в тезах на міжнародній науково-практичній конференції “До світу через мови”.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, анотації китайською мовою, списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи 29 сторінок.

РОЗДІЛ 1 СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Синтаксис складного речення в українській та китайській мовах.

Починаючи з ХХ ст. були представлені роботи присвячені граматиці китайської мови. Дослідженням синтаксису китайської мови займалися відомі науковці Ван Лі 王力, Чжао Юаньжень 赵元任, Люй Шуйсянь 吕叔湘, Ли Цзисі 黎锦熙. Однак синтаксис китайської та української мови як предмет дослідження та порівняння є надзвичайно актуальним на відміну від дослідження китайського синтаксису з іншими мовами, як наприклад англійська. У порівнянні з іншими мовами українське китаєзнавство має досить молоду історію розвитку.

Синтаксис у розумінні Чжао Юаньжєня являє собою систему властивих мові конструкцій, виявлених на основі аналізу за безпосередньо складовими. До найбільш простих автор відносить кілька типів конструкцій: суб'єктно-предикатна, сурядна, підрядна, дієслівно-об'єктна і серія дієслів(Мозгова А.В.2019,4).

Китайська та українська мова ґрунтовно відрізняються одна від одної за структурою, писемністю та іншими ознаками. По-перше, за генеалогічною класифікацією Кочегарна М.П(2001) вони належать до різних мовних сімей: українська — індоєвропейської, китайська — до сино-тибетської(с.62). По-друге за типологічною класифікацією, українська мова належить до флективного типу мов, де синтаксис будується на базі морфологічних змін на поєднання їх між собою, спочатку на рівні словосполучення, а потім речення. Китайська мова належить до кореневого типу, де морфема є найменшою синтаксичною одиницею, що є повнозначною, адже самостійно виражає назви предметів, дії, поняття, тощо. Основним типом зв'язку слів в реченні є порядок слів, службові слова та інтонація.

Найбільший ряд граматичних проблем пов'язаний саме з розумінням синтаксичних структур та комунікативної семантики речень. Синтаксис як розділ граматики вивчає поєднання слів на усіх рівнях мовної структури, спочатку в складі словосполучення, потім в рамках речення, і в кінці, як єдине ціле — текст. Так,

наприклад, якщо ми візьмемо аналізувати письмову китайську мову, ми побачимо, що словотвір утворюється, не притаманним українській мові флексії, а основним способом є словоскладання, що відбувається шляхом поєднання повнозначних основ. Бо, як зазначали вище, морфема є найменшою синтаксичною одиницею. Тому китайському реченні усі морфемі важливі та займають конкретну позицію, для вираження певного контексту, яка не може бути змінена.

Речення В.Виноградов визначає як інтонаційно і граматично оформлену найменшу комунікативну одиницю(с44).Поняття складного речення в українській мові на сучасному етапі автори різних граматики давали з огляду на визначення В.А Белошакової, вона пояснювала що, складне речення може бути визначене як об'єднання предикативних одиниць на основі синтаксичного зв'язку, побудоване тією чи іншою структурною схемою і призначене як одна комунікативна одиниця(І. І. Слинко,419). Складні речення характеризуються наявністю сполучникових засобів і поділяються на сполучникові і безсполучникові. Складні безсполучникові речення не мають чітких граматичних конструкцій, адже передачі відношення у реченнях будується комунікативними засобами, а не граматичними(сполучниками), як у сполучникових реченнях. В українській мові до складу складних сполучникових входять складносурядні(СС) та складнопідрядні(СП). СП у свою чергу можуть виражати відношення між головною та залежною(підрядною) частиною.

Складні речення в китайській мові характеризуються наявністю двох і більше суб'єктно-предикативних речень. Підмет, в яких може бути опущеним, у випадку якщо він є спільним для усіх предикативних частин. Складні речення зі сполучниковим типом зв'язку можна класифікувати на складносурядні (СС) та складнопідрядні (СП) (程, 美珍,2008). Деякі сполучники в реченнях можуть бути односкладові або двоскладові, в залежності від інтонаційного членування речення. СС речення складаються з двох самостійних частин. СП речення утворюються з частини головного та частини залежного від нього речення.

Будь-які зв'язки в реченні маючі неоднаковість структур у мовах призводить до складнощів у процесі перекладу. Наприклад притаманні українській мові дієприкметниковий та дієприслівниковий звороти не мають відповідників в китайській мові, тому такі конструкції прийнято трансформувати в прості речення китайською мовою при перекладі.

Перш ніж почати перекладати треба розібрати особливості граматики рідної мови та пам'ятати про особливості китайської мови, звернути увагу на синтаксичні зв'язки в рамках речення. Через великі розбіжності в мовах при перекладі виникають складності, коли відсутня певна синтаксична конструкція, або синтаксична конструкція відрізняється від мови оригіналу від мови, на яку перекладають. Кожен носій мови має фіксовані мовні патерни мовленнєвої діяльності, які неможливо відтворити у мові перекладу, тому перекладачі знаходять еквіваленти для передачі суті.

1.2. Структурні відмінності складного речення від простого в скм

Дослідження складного речення першочергово потребує розуміння поняття простого речення, а також різницю між складними та простими реченнями та вмінням виокремлення їх у тексті.

Незмінним є наявність суб'єкту та предикату в будь-якому реченні.

Проста структура розповідного речення з прямим порядком слів запропонована Li & Thompson 1981 в китайській мові: **SVO** Subject Verb Object(14). Суб'єкт Предикат Об'єкт\ Підмет Присудок Додаток.

Ще одним важливим аспектом структури китайського речення, що відрізняє його між іншими мовами, окрім граматичних взаємозв'язків між підметом та прямим додатком це питання елемента "топіку"(тематики). Спираючись на важливість актуальності членування, тобто розрізнення теми та предмету(суб'єкту) речення. Предмет—це власне про що або про кого йдеться в реченні. Тема—це та інформація, яка подається про цей предмет.

В ході розвитку мови дослідники виокремили можливості зміни порядку слів, але за чіткими структурами та урахуванням. Виникає потреба виокремлення членів речення, з якими виникають складнощі через кореневий тип морфем без чітких показників для визначення членів речення. Саме тому існують структури порядку слів за якими відповідно до місця морфем у реченні ми співвідносимо її з положенням члену речення за відповідною синтаксичною структурою.

В китайській мові виділяють 6 членів речення: підмет, присудок, додаток, означення, обставина, комплемент(Deng, S. 2005 ,301). Які за своїми граматичними функціями утворюють речення згідно із позицією у реченні.

За кількістю граматичних основ речення в китайській мові можна класифікувати на прості(单句) складні(复句) в залежності від внутрішньої складової речення та синтаксичних зав'язків в них(Shi, D., & Huang, C.-R.,2016,403). Почати треба з найважливішого поняття «clause», що в англійській граматиці роз'яснюється як найменший компонент предикату в різних формах. Clauses, що поєднуються між собою вільно називають реченнями (Jian Kang Loar (2011), с 15). Для кращого розуміння з точки зору української та китайської граматики це поняття можна зазначити як предикативний центр.

Просте речення 单句— це речення містить тільки одну граматичну основу (предикативний центр). Просте речення має свою синтаксичну і семантичну структуру, виконує певну комунікативну функцію в рамках одного речення. Виділяють три типи простого розповідного речення: речення з дієслівним присудком, описові речення з прикметниковим присудком та речення з іменним присудком.

Складне речення являє собою синтаксичну конструкцію, що виникає при поєднанні декількох(двох і більше) основ, пов'язаних сурядним або підрядним зв'язком.

Першої класифікації складних речень, яка є найрозповсюдженішою є класифікація усіх складних речень на складносурядні – 联合复句 liánhé fùjù – та

складнопідрядні – 偏正复句 piān zhèng fùjù, а також на речення з асинтетичним та синтетичним видами зв'язку, тобто на сполучникові і безсполучникові речення(Руда Н.В,2008,207).

Складнопідрядні(СП) частини речення не є завершені і не несуть одну комунікативну функцію в рамках двох частин речення. У випадку зі складносурядними СС реченнями дві частини є повними та рівноправними , але одне без одного не висловлюють завершену думку речення. СП речення має головну частину і залежну, які не існують одне без одного, бо головна частина не є завершеною без залежної частини, а залежна частина повністю не придатна до існування в контексті без материнської частини.

З погляду граматики частини складного речення мають ті ж самі компоненти, що й просте речення,— суб'єкт, предикат, об'єкт. Особливість складного речення від простого речення в тому що, частини складного речення в цьому розумінні незавершені і тому не можуть вважатися простими реченнями.

Розберемо різницю у реченнях:

1) 我们昨天游览故宫我们昨天游览. Wǒmen zuótiān yóulǎn gùgōng. Ми вчора відвідали Заборонене місто (Zhang, B., & Fang, M. 2020,197).

Це речення просте, воно складається з підмета ,присудка, додатка та обставини часу.

2) 因为他很忙，所以有少工夫 Yīnwèi tā hěn máng, suǒyǐ yǒu shǎo gōngfū. Він дуже зайнятий, тому в нього мало вільного часу.

Це речення не можна назвати простим, тому що воно складається з двох частин складнопідрядного речення, поєднаних між собою сполучниками в рамковій конструкції 因为... 所以, які виражають причину.

3) 我给他一本我从图书馆借的历史书. Wǒ gěi tā yī běn wǒ cóng túshū guǎn jiè de lìshǐ shū. Я дав йому книжку з історії, яку взяв у бібліотеці.

Хоча це речення здається скрадним, воно просте. Зворот 我从图书馆借的 wǒ cóng túshū guǎn jiè de є обставиною до додатку, що виражений іменниковим

словосполученням 历史书 lìshǐ shū. З точки зору української граматики ми можемо описати це як дієприкметниковий зворот.

1.3. Службові слова, як основний тип зв'язку в складному реченні в китайській мові

Службові слова – це повнозначні морфеми, які в рамках складного речення виконують роль службових слів, послаблюючи своє лексичне значення. У давньокитайській мові між службовими і повнозначними словами не було чіткої різниці (Акбудақ, 2021, 47).

Службові слова йдуть до нас ще з давньокитайської мови Веньянь (що була односкладовою), тому при перекладі інколи виникають питання, яку функцію може виконувати певна морфема у контексті. Є багато службових морфем, які мають давньокитайське походження, які функціонують у мові й досі. 与 yǔ 及 jí — з; 就 jiù — і; 并且 bìngqiě — до того ж, і; 可是 kěshì, 却是 què shì — але, проте. Їх можна виокремити в складі рамкової конструкції, тому важливо виокремити складові цих конструкцій у рамках речення.

Функціонуючі в давньо китайській мові сполучники не позначали самостійних предметів, дій, якостей, а служили лише для зв'язку слів у реченні або для вираження додаткових граматичних значень (Sun Chaofeng, Wang William S.-Y, 2015, 168).

Сполучники відносяться до службових слів які можуть поєднувати між собою як слова або словосполучення так і частини складних речень. Граматична функція сполучників: Сполучники послаблюють своє лексичне значення в рамках складного речення та набувають граматичного. Сполучники не входять до класів синтаксичних груп (група підмета , група присудка...)(Liu, Y., Pan, W., & Gu, W., 66)

Речення з сурядним зв'язком можуть поєднувати різні типи єднальних зв'язків. Частини складного речення між собою утворюють складні речення з єднальним, співставним, протиставним, розділові. Типи речень можна співвідносити з типами сполучників до кожного. СС речення складаються з двох чи більше незалежних частин складного речення(вони є повними, але не виконують повну комунікативну функцію одне без одного), які поєднані між собою сполучниками. Найпоширенішими

є 并且 bìngqiě, 而且 érqǐě — і, до того ж, єднальні сполучники, що поєднують дві чи більше однорідних в одне семантично повне речення.

1 Приклад: а)他会说英文, б)而且(他)会说德文。 Tā huìshuō Yīngwén, erqiě (tā) yě huìshuō Dèwén. Він може говорити англійською, а ще він може говорити німецькою.

1а) 他会说英文 перша частина складного речення містить підмет 他 присудок 会说 та додаток 英文. За складовими елементами ми можемо сказати що це просте речення, якби не єднальний сполучник у частині 1б

1б) 而且(他)会说德文 而且 це єднальний сполучник, (他) виступає підметом для другої частини речення, але у цьому випадку він може бути опущений і стояти в першій частині речення, оскільки підмет є спільний, 会说 присудок, 德文 додаток.

За семантичним значенням сполучники поділяються за метою функціонування між частинами складного речення. Сполучники у СС реченнях можуть бути :

1) *єднальні* — поєднують два чи більше однорідних, рівноправних частин : 和 hé, 与 yǔ, 并 bìng — і; 并且 bìngqiě, 而且 érqǐě — і, до того ж;

2) *протиставні* — поєднують два судження що базуються на протилежності(антонімічності) : 可是 kěshì, 但 dàn, 但是 dànshì, 然而 rán'ér — але, однак, та(але) ; 不是...而是 bùshì...érshì — не...а;

3) *розділові* — поєднуються для вираження альтернативи чи взаємовиключення між частинами : 或 huò, 或者 huòzhě, 还是 hái shì — чи, або, то ; 或...或 huò...huò — чи то...чи то;

4) *співставні* — поєднують два поняття, що виражають не відповідність одне до одного : 如果...则 rúguǒ...zé; 如果 那么 rúguǒ...nàme — якщо...то... (Jian, 2011).

Складнопідрядні речення будуються за смисловим зв'язком між головним(материнським) та залежним(підрядним) реченням. Зв'язок забезпечують певні сполучники, що функціонують, як самостійно, так і в формі рамкової конструкції в обох частинах речення. Жодна частина не є змістовною, бо головне речення не є семантично завершеним без залежної частини яка розкриває сутність

речення, а підрядна частина без головної загалом немає місця, бо не є змістовною у контексті.

Сполучники у СП реченнях за класифікацією Yuehua, L., Wenyu, P., & Wei, G. (2020):

1) *мети*: 为 wèi, 为了 wèile, 以 yǐ — щоб, для того щоб ;

2) *причини*: 由于 yóuyú, 为了 wèile, 因 yīn, 因为...所以 yīnwèi... suǒyǐ — бо, тому що;

3) *умови*: 如果 rúguǒ, 若是 ruòshì, 假如 jiǎrú — якщо; 如果...那么 rúguǒ... nàme — якщо...то;

4) *припущення*: 虽然 suīrán, 就算 jiùsuàn, 即使 jíshǐ — хоча; 虽然...可是 suīrán... kěshì — хоча...но;

5) *порівняння*: 像 xiàng, 好像...一样 hǎoxiàng... yīyàng, 仿佛...是的 fǎngfú...shì de — як, ніби як (с. 200-204).

Підрядним реченням характерна наявність сполучників, Гобова, Є. В. (2012) у своїй праці зазначає, що з точки зору структури вони можуть бути одноморфемними, двоморфемними або у складі рамкової конструкції (інколи елементи рамкової конструкції можуть бути опущенні, тому що мова тяжіє до спрощення) (с. 10-11).

Окрім сполучників єднальну функцію між частинами складного речення виконують:

— Серед засобів зв'язку у БСР особливий клас становлять слова, що займають у сучасній китайській мові проміжне значення між прислівниками і сполучниками, так звані сполучникові частки (并, 才, 也, 还, 都, 便, 却, 越...越既...又 та інші)(Руда, Н.В, 2018, 56).

— Деякі частки, які виступають у якості службового прислівника і стоять між частинами складного речення, що використовуються для зв'язку, також можуть виражати взаємовідношення між частинами складного речення. Наприклад: 再 zài — ще, знову; 还 hái — ще, крім того; 只 zhǐ — тільки, лише; 却 què — проте, а(але), однак... Наприклад: 今天外面太阳很晴、气温却真低 Jīntiān wàimiàn tàiyáng hěn

qíng, qìwēn què zhēn dī – Сьогодні на вулиці сонячно, проте температура дуже низька (Момот Е.Ю).

— Також зв'язок можуть утворювати сполучники поєднані зі словами які можна віднести до класу сполучникових часток або прислівників, які семантично утворюють конструкції, що виражають причину, умову, ціль, допуст...

Наприклад: 只有.....才(тільки...тоді); 刚一.....,就.....(як тільки... одразу ж); 既然.....就.....(якщо... тоді)-умова. 即使...也(хоча, навіть)-допусту(Yuehua, L., Wenyu, P., & Wei, G. 2020a,230)

Такі службові слова зустрічаються в реченнях розмовної мови і називаються багатоконпонентні складні речення. Як зазначає Руда Н.В.(2018) багатоконпонентне складне речення є окремим типом складного речення. Від елементарного складного речення воно відрізняється наявністю трьох предикативних одиниць(ПО), а також позиція ПО може мати нефіксоване розташування.(с 56)

Отже складні речення поділяються за типом зв'язку між частинами складного речення: складносурядні та складнопідрядні. Складносурядні є повноцінними частинами складного речення, що поєднуються за єднальним, співставним, протиставним, розділовим семантичними принципами. Тип речення обумовлений сполучником що поєднує предикативні частини. Складнопідрядні речення поєднуються за принципом залежності підрядної частини від головної. Присутність певних службових слів, що є повнозначними морфемами, але в рамках складного речення набувають свого граматичного значення, аніж лексичного, відповідають за класифікацію речень за типом службових сполучників, які забезпечують виконання повної комунікативної функції речення та передачі смислової мети речення.

Висновки до Розділу I

В роботі проаналізовано структуру складного речення в синтаксисі української та китайської мови. В ході аналізу виявлено розбіжності у структурі синтаксису, писемності та словотворі двох мов. Проаналізовано поняття українських та китайських дослідників про складне речення в структурі синтаксису речення. Виявлені проблеми перекладу та способи трансформації речення на мову перекладу.

Окрім того були уточнені синтаксичні особливості простого та складного речення в китайській мові. Уточнена базова структура речень в китайській мові: SVO та актуальність «топіку» і «предмету» в реченні, що притаманна китайській мові. Зазначено синтаксичну структуру простого та складного речення, їх відмінності та схожість.

Було проведено аналіз складних речень, а саме складносурядних та складнопідрядних. Проаналізовано різницю в їх структурі, семантичну та комунікативну функцію. Уточнено структуру складних речень. Було виявлено важливість службових слів, а саме сполучників. Класифіковано усі типи речень та відповідні до них типи сполучники, що відповідають за зв'язок частин складного речення та несуть семантичну сутність речення.

РОЗДІЛ II СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ В СКМ

2.1. Структура складносурядного речення в скм

Для дослідження сполучників та сполучникових конструкцій були відібрані фрагменти з розмовної мови на базі відео. Принцип, за яким були відібрані фрагменти — це відношення речення до типу складних та наявність відповідних сполучників чи сполучникових конструкцій.

Проста структура складносурядного речення буде виглядати наступним чином: суб'єкт + предикат, 连词 liáncí (сполучник) суб'єкт + предикат. Суб'єкт в другій частині може бути опущений, якщо він є спільним для двох частин.

Складносурядні речення складаються з двох чи більше частин, поєднаних між собою за допомогою різних сполучників, які надають різні семантичні відтінки. За загальноживаною класифікацією за типом зв'язку їх можна поділити на єднальні, протиставні, розділові, співставні. Наприклад:

Речення з єднальним зв'язком поєднуються

1) за допомогою одноморфемних або двоморфемних сполучників 而 ér, 而且 érqǐě, 并且 bìngqiě — і, та , до того ж.

我们在下边困困地听, 而且我们那会儿的历史老师讲起来, 像唐僧一样, 念经一样的。 Wǒmen zài xiàbian kùn kùn dì tīng, érqǐě wǒmen nà huì er de lìshǐ lǎoshī jiǎng qǐlái, xiàng tángsēng yīyàng, niànjīng yīyàng de. Ми слухали його сонно, а наші вчителі історії в ті часи, наче монахи, читали святі письмена.

2) за допомогою парних сполучників, які утворюють рамкову конструкцію 不但 … … 而且 / 并且 bùdàn…érqiě … bìngqiě, 不仅 …… 而且 / 并且 bùjǐn…érqiě … bìngqiě — не тільки…а ще…

我每个月我**不但**收工资, **而且**工厂给我们发了食物。 Wǒ měi gè yuè wǒ bùdàn shōu gōngzī, érqǐě gōngchǎng gěi wǒmen fāle shíwù. Я не тільки щомісяця отримую заробітну плату, так ще й фабрика надавала нам харчування.

3) за допомогою сполучникових часток 也 yě и 又 yòu— і, або самостійно, або дубльовані у складі рамкової конструкції, розташованих між підметом та присудком в обох частинах речення. Також за допомогою дублювання можуть виражати одночасність двох дій або виражати пропозицію за допомогою таких конструкцій 一面...一面 yīmiàn yīmiàn 一边...一边 yībiān yībiān—одночасність дій.

我也不知道该怎么跟他们解释,我也不知道该怎么跟他们说. Wǒ yě bù zhīdào gāi zěnme gēn tāmen jiěshì, wǒ yě bù zhīdào gāi zěnme gēn tāmen shuō. Я не знаю, як їм пояснити, і не знаю, як їм сказати.

Речення із розділовим зв'язком поєднуються

1)за допомогою морфеми 或 huò, та похідних від неї 或是 huòshì, 或者 huòzhě, 或则 huòzé— або. Аналогічним є сполучник 还是 hái shì— або, але він переважно використовується в питальних реченнях.

你还是去学习, 还是去工作? Nǐ hái shì qù xuéxí, hái shì qù gōngzuò? Ти підеш вчитися або працювати?

2)за допомогою дубльованих сполучників 或者... 或者 huòzhě...huòzhě(може не дублюватись), 要么...要么 yàome...yàome— або... або; 一方面... 一方面 yī fāngmiàn yī fāngmiàn— з одного боку... з іншого боку (Lü Shuxiang.1999, 737) Цей тип конструкцій спонукає до вибору/пропонує альтернативу.

每次洗澡都会要么很早去, 要么很晚去. Měi cì xǐzǎo dūhuì yàome hěn zǎo qù, yàome hěn wǎn qù. Щоразу ходить в душ або дуже рано, або дуже пізно.

你有没有碰到过这种男生, 或者有没有与这种男生交往过? Nǐ yǒu méiyǒu pèng dào guò zhè zhǒng nánshēng, huòzhě yǒu méiyǒu yǔ zhè zhǒng nánshēng jiāowǎngguò? Ви коли-небудь зустрічалися або мали стосунки з таким хлопцем?

然后分手了, 要不你把礼物还给他, 要不他把账单发给你, 你把钱转给他的. Ránhòu fēnshǒule, yào bù nǐ bǎ lǐwù hái gěi tā, yào bù tā bǎ zhàngdān fā gěi nǐ, nǐ bǎ qián zhuǎn gěi tā de. Потім ви розлучаєтеся, і або ви повертаєте йому його подарунок, або він надсилає вам рахунок, і ви переказуєте гроші йому.

Речення з протиставним зв'язком поєднуються:

За допомогою 可 kě, 可是 kěshì, 但 dàn, 但是 dànshì— але, однак. Самостійні сполучники, займають місце між частинами складного речення, на початку другої частини.

在网络上我们经常能看到中外混血分享他们在中国生活的经历，但他们大多数都在像北京，上海和广州这样的大城市。В інтернеті ми часто бачимо людей змішаних рас, які діляться своїм досвідом життя в Китаї, але більшість з них живуть у великих містах, таких як Пекін, Шанхай і Гуанчжоу.

有的员工每天站十二个小时，可每天站十二个小时脚又会痛。Yǒu de yuángōng měitiān zhàn shí'èr gè xiǎoshí, kě měitiān zhàn shí'èr gè xiǎoshí jiǎo yòu huì tòng. Деякі працівники стоять по дванадцять годин на день, але після дванадцятигодинного стояння у них болять ноги.

Речення із співставним зв'язком поєднуються

За допомогою парних сполучників 如果...那么 rúguǒ...nàme, 如果...那就 rúguǒ...nàjiù, 如果...则 rúguǒ...zé, які виражають значення умови— якщо ... тоді.

如果我不浪费了两年的时间，那么我会什么学到。Rúguǒ wǒ bù làngfèile liǎng nián de shíjiān, nàme wǒ huì shénme xué dào. Чого б я навчилася, якби не згаяла два роки.

2.2 Структура та семантика складнопідрядних речень.

Як ми вже зазначали в теоретичній частині складнопідрядні речення можуть мати різні типи зв'язку. В цій роботі ми більшою мірою розглядаємо поєднання частин складного речення за допомогою сполучників так сполучникових конструкцій.

Серед усіх видів зв'язку велике місце займають сполучникові, бо вони є найбільш досконалим засобом синтаксичного зв'язку, здатним не тільки об'єднувати прості речення в складні синтаксичні єдності, але також виражати існуючі між цими реченнями семантичні зв'язки (Dai, X.-L.1992, 33).

Структура складнопідрядного речення будується за принципом залежності: головна частина— (суб'єкт + предикат), підрядна частина- 连词 liáncí (службове слово+ суб'єкт + предикат. Варто зазначити, що якщо службові слова виступають у

вигляді рамкової конструкції, то частини конструкції розриваються між частинами складного речення. Проста структура таких речень може виглядати так: головна частина- 连词 liáncí + суб'єкт+ предикат , підрядна частина-连词 liáncí + суб'єкт+ предикат.

В пункті 2.2 ми розглянемо чотири типи складнопідрядних речень: мети, причини, умови, припущення.

Речення із підрядним мети

Такі речення будуються наступним чином: сполучник 为了+ підрядна частина, головна частина. В таких реченнях функціонують сполучники мети зі значенням “для того щоб”: 为 wèi, 为了 wèile, 为是 wéishì, 为着 wèizhe, 为的 wèide, 为的是 wèideshì.

为了每个月会到一次班, 我们每天需要工作十二个小时. Wèile měi gè yuè huì dào yīcì bān, wǒmen měitiān xūyào gōngzuò shí'èr gè xiǎoshí. Для того щоб ми могли змінювати робочі зміни раз на місяць, потрібно було працювати дванадцять годин на добу .

До того ж такі речення з 为了 wèile мають значення дії з наміром досягнення мети. На противагу цьому є речення з 以免 yǐmiǎn, які виражають дії націлені на уникнення мети, через не сприятливий для суб'єкта результат.

以免下个月上夜班, 我该这个月上白班. Yǐmiǎn xià gè yuè shàng yèbān, wǒ gāi zhège yuè shàng bái bān. Для того щоб уникнути нічних змін наступного місяця, я повинна відпрацювати усі зміни цього місяця.

Речення з підрядним причини

Цьому типу речень характерний переважно прямий порядок складових частин, де в підрядній частині висвітлюється причина. Також можуть бути зміщені так, що підрядна частина вказує на причину, а головна містить наслідки. Загалом, не зважаючи на порядок частин такий тип речення виражає причинно-наслідкові відношення. Найбільш вживана конструкція для вираження причини є 因为... 所以 yīn wéi... suǒyǐ перекладається “тому що”, але в китайській мові утворює рамкову

конструкцію і розривається на дві частини складного речення, де сполучник 因为 yīn wéi дослівно перекладається “тому що /через те що” і відноситься до підрядної частини, 所以 suǒyǐ у свою чергу відноситься до головної і перекладається “тому/ таким чином”.

因为你想就是从小到大，你都是在这种纯中文的环境下成长的，所以你自然而然会觉得，这中文不难哪！ Yīnwèi nǐ xiǎng jiùshì cóngxiǎo dào dà, nǐ dōu shì zài zhè zhǒng chún zhōngwén de huánjìng xià chéngzhǎng de, suǒyǐ nǐ zìrán'érrán huì juéde, zhè zhōngwén bù nán nǎ! Оскільки ви думаєте, що з дитинства до дорослого життя ви вирости в цьому чистому китайському середовищі, тож ви природно відчуєте, що ця китайська неважка!

Але через те що розмовна мова тяжіє до спрощення і можна побачити у головній частині вже сформований стан або ситуацію, а в підрядній частині залишається причина, яка виражається за допомогою 因为 yīn wéi — тому що.

我倒是觉得中文现在对于我来说还是比较简单的，因为你想就是从小到大。 Wǒ dǎoshì juéde zhōngwén xiànzài duìyú wǒ lái shuō hái bǐjiào jiǎndān de, yīnwèi nǐ xiǎng jiùshì cóngxiǎo dào dà. Я думаю, що китайська зараз для мене відносно легка, тому що ви думаєте, що це з дитинства до дорослого життя.

Речення з підрядним умови

Такі речення мають структуру сполучник зі значенням “якщо”— 如果 rúguǒ+ підрядна частина сполучник 那么 nàme зі значенням “то ”+ головна частинна. Підрядне умови може бути виражене за допомогою різних комбінацій сполучників та сполучникових конструкцій, та вони все одно будуть семантично виражати умов. Наприклад: 要是……, 那么 / 那/ 那就…… yàoshì..., nàme / nà / nàjiù... “якщо, то”; 要是……(的)话 yàoshì...(de) huà “при умові якщо”; 如……, 则…… rú..., zé... “якщо, то”;

如果你都是在这种纯中文的环境下成长了, 那么你自然而然会觉得, 这中文不难哪! Rúguǒ nǐ dōu shì zài zhè zhǒng chún zhōngwén de huánjìng xià chéngzhǎng le, nàme

nǐ zìrán'érrán huì juéde, zhè zhōngwén bù nán nǎ! Якщо ви вирости в цьому чисто китайському середовищі, то природно відчуєте, що китайська мова не складна!

Речення з підрядним припущення

Утворюються за структурою: підрядна частина, що передує головні. Підрядну частину вводять такі сполучникові конструкції зі значенням припущення :就是 jiùshì, 便是 biànshì, 即便 jíbiàn, 就便 jiùbiàn, 哪怕 nǎpà— навіть якщо; припустити, що ;

即使他从十八岁来到中国, 他到现在他对很多中文的一些词汇他都还是不理解。Jíshǐ tā cóng shíbā suì lái dào zhōngguó, tā dào xiànzài tā duì hěnduō zhōngwén de yīxiē cíhuì tā dōu háishì bù lǐjiě. Незважаючи на те, що він приїхав до Китаю у віці 18 років, він все ще не розуміє багатьох китайських слів.

2.3 Особливості структури рамкових конструкцій у складному реченні в сучасній китайській мові

У китайській мові дуже багато граматичних елементів, які можуть зв'язувати дві частини складного речення, зокрема сполучники, прислівники, частки(Ying Li.,2008, 47). Як ми вже зазначали, структура речення китайської мови зумовлена стійким порядком слів, синтаксичні конструкції дають розуміння членів речення, а службові слова будують зв'язки. В китайській мові є сполучникові рамкові конструкції, та прислівникові, які задають семантичну рамку між елементами частин складного речення. Прислівникові конструкції виражають певні умови. В китайському складному реченні можна помітити як поєднуються у складі конструкції і сполучники і прислівники. Зазвичай сполучник вводить конструкцію, а прислівник уточнює семантику зв'язку.

Багато лінгвістів сперечаються стосовно граматичної категорії прислівників 副词, чи відносити їх до повнозначні або до службових, тому що в китайській мові категорія прислівників відрізняється від розуміння їх функціонування в українській мові (Rimington D., Yip P.-C.,2016, 164) В українській мові прислівники відповідають на питання “як?” і описують яким чином відбувається дія “як?” — швидко, охайно... В китайській мові 你好好儿写一下 Nǐ hǎohǎo er xiě yīxià — “Ти

добре написав ” 好好儿, hǎohǎo er — можна визначити як прийменники використаний у функції обставини.

До категорії прислівників відносять ті елементи, які виражають певні відносини, наприклад: 已经, 曾经 — часові; 没不 — заперечні; 却 què — протиставні... Питання полягає в тому що вони виражають значення чи відношення(Li, E. S.-H. 2007,29).

他会说普通话和英语, 我却不能用英语跟他交流, 为了我不会说英语. Tā huì shuō pǔtōnghuà hé yīngyǔ, wǒ què bùnéng yòng yīngyǔ gēn tā jiāoliú wèile wǒ bù huì shuō yīngyǔ. Він говорить мандаринською та англійською, але я не можу спілкуватися з ним англійською, тому що я не можу говорити англійською.

Давайте звернемо увагу на 却 què це прислівник, але у складі складного речення він виражає теж саме значення що і сполучники 可是 kěshì, 但 dàn, 但是 dànshì — але, однак. Таким чином така функція прислівників дає можливість брати участь у поєднанні частин складного речення та оформлення рамкових конструкцій разом із сполучниками. Даний тип речення складається з трьох частин(предикативних одиниць). Варто зазначити що перша та друга частина поєднані прислівниковим зв'язком, бо прислівники в китайській мові стоять між підметом та присудком, а сполучники ставляться перед підметом (суб'єктом), на початку фрази між частинами складного речення.

Отже через особливості побудови складних речень в китайській мові можемо відстежити як рамкові конструкції утворюються за структурою сполучник + прислівник.

Висновки до Розділу II

На базі речень розмовної мови ми розібрали структуру складносурядних речень та сполучники, які відносяться до відповідного семантичного зв'язку частин речення. Особливості функціонування цих структур у розмовному мовленні.

Приділили увагу структурі складнопідрядних речень мети, причини, умови та припущення, та розібрали найпоширеніші для цих типів речення сполучники та сполучникові конструкції. Виокремили особливості порядку частин головного та підрядного речення, а також положення сполучникових конструкцій в межах речення.

В ході дослідження прикладу розмовної мови на базі відеофрагменту було виявлено використання прислівники, як спосіб смислового поєднання речень. Вони вибудовують смислові зв'язки між двома елементами складного речення, таким чином складають семантичну рамку.

Надали класифікацію складнопідрядних та складносурядних речень за типами зв'язку у реченнях. До того ж, до прикладів було надано пояснення особливості їх структур та додаткові приклади вживання сполучників із синонімічним значенням до кожного виду речення.

Виокремлено загальну структуру складносурядних, що будується за принципом рівноправності частин : суб'єкт + предикат, 连词 liáncí (сполучник) суб'єкт + предикат, та складнопідрядних речень, що будується за принципом залежності: головна частина— (суб'єкт + предикат), підрядна частина- 连词 liáncí (службове слово+ суб'єкт + предикат).

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження синтаксису структури складного речення визначено особливості побудови та зв'язку частин складного речення. Це пояснюється особливістю синтаксису кореневої мови та способами поєднання морфем на різних мовних рівнях за допомогою порядку слів, службових слів, а також службових слів, які є повнозначними морфемами, але в рамках речення підсилюють свої граматичні функції, а ніж лексичні. Походження службових слів можна прослідити ще з періоду давньо китайської мови, звідти походять і їх функції

Данна курсова робота складається з теоретичної та практичної частини. Теоретична частина розкриває опис та структуру синтаксису складних речень в китайській та українській мовах. Важливість елемента “топіку ” для членування речення. Відмінності між простим та складним типом речень в китайській мові, їх структура та класифікація. Особлива увага приділяється елементам, які пов'язують частини складного речення. Специфічним є можливість поєднання речень, не тільки за допомогою сполучників ,а також сполучникових часток та прислівників. Уточнюються функції та положення службових слів в рамках речення.

В практичній частині на базі прикладу розмовної мови з відео фрагменту виокремлені особливості побудови та поєднання складних речень в китайській розмовній мові. Надана класифікація складних та складнопідрядних речень з типом зв'язку, а також надані розповсюдженні сполучникові конструкції відповідно до типів речень.

Визначено, що у процесі поєднання частин складного речення беруть участь не тільки сполучники, а також сполучникові частки і прийменники. Прийменники у свою чергу поєднуються зі сполучником, який вводить сполучникові конструкції, а прислівник надає семантичний характер реченню.

Сутність вищевикладеного зводиться до приділення особливої уваги до синтаксису китайської мови, як до основного елемента у побудові структур усіх елементів у реченні для повного викладення семантичної сутності речення.

论文摘要

在本文中，我们对俄语和汉语中的复合句进行了比较研究。的复句进行了比较研究，并分析了复句从乌克兰语到汉语的翻译特点。乌克兰语翻译成汉语。这些语言没有关系，它们之间的差异非常大。汉语中的句法联系和句法关系是通过词序、功能词和语调表达的。在中文中，句的结构如下：SVO（主语-谓语-宾语）。在汉语里、词序是句子中组词的主要语法手段。如果改变句子中单词的顺序，句子的意思可能会不明白的。词序起着非常重要的作用。它有助于确定一个词在句子中的语法功能，并帮助理解该词属于语言的哪一部分。

在这个论文：

确定了汉语和乌克兰语中复杂句子的句法结构。确定了汉语中简单句和复杂句的区别，其结构和分类。按连接类型给出了复句和复合句的分类，以及连词结构。

利用口语的例子分析了复杂句子的结构。我们确定了连接词的结构，并解释了连接词在句子中的功能。分析了复杂句子中各部分之间的服务词的位置。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- A Practical Chinese Grammar for Foreigners 外国人实用汉语语法/李德津，程美珍编著
- 2 版（修订本）。- 北京：北京语言大学出版社，2008.
- Dai, X.-L. (1992). Chinese morphology and its interface with syntax Doctoral dissertation, Ohio State University. URL: http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=osu1218131835.
- Deng, S. (2005). *Studies on modern Chinese syntax* (8th ed.). Wen he chu ban you xian gong si.
- Jian Kang Loar. Chinese Syntactic Grammar: Functional and Conceptual Principles. — New York: Peter Lang Publishing, 2011. — xxiv, 493 p. — (Berkeley Models of Grammars; V. 9).
- Li, Y., C.-T. J. Huang, and Y.-H. A. Li. The Syntax of Chinese. Cambridge University Press, 2009.
- Li, C. N., & Thompson, S. A. (1989). *Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar*. University of California Press.
- Li, E. S.-H. (2007). *Systemic Functional Grammar of Chinese*. Bloomsbury Publishing Plc.
- Liu, Y., Pan, W., & Gu, W. (2021). Practical Grammar of Modern Chinese II: Function Words. (pp. 1–214).
- Lü Shuxiang. (1999), *Xiandai hanyu babaici*. Beijing: Shangwu yinshuguan.
- Mandarin corner (2022) Half-White, Half-Chinese Teenager Talks About Growing Up in Rural China URL: <https://youtu.be/0xv8IEQ0XNw>
- Mandarin corner (2022) Complaints Chinese Girls Have About Chinese Guys. URL: <https://youtu.be/F8PzAJzQ4oM>
- Mandarin corner(2022) My Life as a Factory Girl in China.
- Rimmington D., Yip P.-C. Chinese: A Comprehensive Grammar (Second edotion). Taylor & Francis Group, 2016. 656 p.
- Shi, D., & Huang, C.-R. (2016). *Reference Grammar of Chinese*. Cambridge University Press.

Sun Chaofeng, Wang William S.-Y. The Oxford Handbook of Chinese Linguistics. Oxford University Press, 2015. 788 p.

URL: <https://youtu.be/fwvouxo2Srw>

Ying Li. (2008) Three Sensitive Positions and Chinese Complex Sentences: A Comparative Perspective*. *Journal of Chinese Language and Computing* 18 (2): 47-59. URL: https://colips.org/journals/volume18/JCLC_2008_V18_N2_01.pdf.

Yuehua, L., Wenyu, P., & Wei, G. (2020). *Practical Grammar of Modern Chinese IV*. Taylor & Francis Group.

Yuehua, L., Wenyu, P., & Wei, G. (2020a). *Practical Grammar of Modern Chinese I*. Taylor & Francis Group.

Zhang, B., & Fang, M. (2020). *Research on Functional Grammar of Chinese*. Taylor & Francis Group.

Акбудақ, К. Г. (2021). Історія китайської мови. Гельветика.

Є.В Гобова, (2012) Визначення меж складних речень у сучасній китайській мові.

Кочерган, М. П. (2002). Вступ до мовознавства. Академія.

Мозгова А.В.,(2019) Дослідження теоретичного аспекту простого речення як важливої складової китайської мови.

Момот, Е. Ю.(2023) Службові слова, як спосіб зв'язку складного речення в сучасній китайській мові.

Руда Н.В.(2008) Підстави до класифікації складного речення у сучасній китайській мові.

Руда, Н.В.(2018) Засоби зв'язку у багатокомпонентних складних реченнях у сучасній китайській мові.

Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: Навч. посібник / І. І. Слинко, Н. В. Гуйва-нюк, М. Ф. Кобилянська.— К.: Вища шк., 1994.— 670 с.